

1. Adja meg a felírt oldatok összetételét a kívánt mértékegységben!

- a) 50 mol%-os H_2-N_2 elegy tömeg%-os összetétele: .....
- b) 245 térfogat standard NH_3 1 térfogat vízben (mol%): .....
- c) 1:1 mólarányú $Na_2CO_3-Na_3PO_4$ -elegy O-tartalma atomszázalékban:.....
- d) 5 mólos NaOH-oldatban a NaOH-tömege (mg) cm^3 -enként: .....

2. Egészítse ki a jelzett elektródfolyamatokat egyenletekké megfelelő számú elektronnal, vízzel, a víz ionjaival:

- a) $H_3O^+ + \dots \rightarrow H_2 + \dots$
- b) $Mn + \dots \rightarrow MnO_4^- + \dots$
- c) $Cr^{3+} + \dots \rightarrow CrO_4^{2-} + \dots$
- d) $NO_3^- + \dots \rightarrow NH_2OH + \dots$

3. Írja fel a NH_4Cl hidrolízisének egyensúlyi egyenletét!

.....

Milyen irányba tolódik el az egyensúly, ha

- a) a pH-t 7,00-re állítjuk be.....
- b) az oldatot hígítjuk? .....
- c) HCl-t adunk hozzá .....
- d) NaOH-t adunk hozzá: .....

4. Milyen művelettel választhatók szét a felsorolt elegyek?

- a) homok és konyhasó (szilárd) : .....
- b) víz és alkohol (folyadék) : .....
- c) víz és éter (folyadék): .....
- d) CO_2 és N_2 (gáz):.....

5. Adja meg a felsorolt, mindennapos tevékenységek során észlelhető jelenség nevét, vagy a reakció típusát:

- a) a gázpalack megnyitása: .....
- b) a síkos járda sózása: .....
- c) jégvirág képződése az ablakon: .....
- d) pezsgőtabletta oldása vízben: .....
- e) a falra kent mész "száradása": .....

1. Adja meg a felírt részecskékben lévő

- a) az elektronok számát: .....
- b) neutronok számát: .....
- részecskék ^{20}Ne ^{15}N $^7\text{Li}^+$ $^{37}\text{Cl}^-$

2. Írja fel a 4. periódus három olyan atompárjának vegyértékhéj szerkezetét, amelyek egyazon oszlopba tartoznak!

1/a (K).....   5/a(As).....   7/a(Br).....

1/b (Cu).....   5/b (V) .....   7/b (Mn).....

- a) Melyik oszlopban azonos a két elem rácstípusa? .....
- b) Melyikben különbözik a két atom maximális oxidációs száma;.....
minimális oxidációs száma?.....

3. Csupa AB_3 képletű vegyület sorolunk fel.

Közülük melyikre (melyekre) illenek az alábbi állítások?

- a) atomjai egy síkban vannak: .....
- b) a központi atomon 1 nemkötő pár van:.....
2 nemkötő pár van:.....
- c) π -kötést is tartalmaz:.....
- d) di-, tri-, vagy polimer molekulája is van: .....

4. Adja meg példaként két-két anyag képletét vagy nevét olyan szilárd halmazokra, amelyek

- a) rácsát σ -kötés tartja össze:.....
- b) olvadás- és forráspontja alacsony:.....
- c) rácspontjain csak összetett ionok vannak: .....
- d) hidrogénkötéseket tartalmaz: .....

1. Válassza ki azt az elemet, vagy vegyületet (esetenként többet), amely a felsoroltak közül megfelel az a)-i) állításoknak.

P, SiO₂, Al₂O₃, NO₂, CO, MgSO₄, NH₃, Cl₂

- a) 3 allotróp módosulata van:.....
- b) a földkéreg fő alkotórésze:.....
- c) a vízkeménység egyik meghatározója: .....
- e) mérgező: .....
- f) vízben oldva diszproporciót szenved:.....
- g) redukáló:.....
- h) oxidáló: .....
- i) oxigénnel robbanóelegyet ad: .....

2. 4 jelöletlen üvegben NaCl, NaOH, AlCl₃ és AgNO₃ oldata van. **Indikátorpapír és egyetlen reakció** segítségével azonosítsa őket:

kémhatások:.....
reakció .....
.....

3. a) Milyen szervetlen anyagokat használunk (név, képlet)

írásához ..... világításhoz.....
főzéshez..... tálaláshoz .....

b) Milyen reakció megy végbe (egyenlet)

a sütőben a sütőporral: .....

a gyomorban a szódabikarbónával:.....

vízkezeléskor:.....

"hipózás" során? .....

Irinyi János

Középiskolai Kémiaverseny

Győr, 1993. május 1.

IV. Szerves kémia

1. Felsorolunk néhány szerves vegyületet:

1. etén,   2. ciklopropán,   3. vinilklorid,   4. toluol,   5. aminosav,
6. piridin,   7. fenol,   8. oxálsav

Közülük melyikre (melyekre) jellemzők az alábbi tulajdonságok? (Számmal és képlettel feleljen!)

- a) telítetlenség: .....
- b) bázikusság: .....
- c) sík molekula: .....
- d) többféle térszerkezetű C-atomot tartalmaz: .....
- e) polimerizálható: .....
- f) hajlított σ -kötés: .....
- g) aromás: .....
- h) karboxilcsoportot tartalmaz: .....

2. Hogyan azonosítaná (ismerné fel) a következő jelöletlen üvegben lévő vegyületeket

a) halmazállapot b) vízzel oldás c) jellemző reakció alapján?

hexanol   hexilamin   hexóz   ciklohexán   hexén   hexánsav

- a).....
- b).....
- c).....

3. Húzza alá a magadott, közel azonos molekulatömegű vegyületek közül a magasabb forráspontút!

- a) cikloparaffin — paraffin   b) kloroform — szén-tetraklorid
c) karbonsav — éter   d) alkohol — aldehid

4. Milyen reakciók játszódnak le a következő, mindennapos műveletek során?

- a) gázkonvektor begyújtása: .....
- b) tojás v. hús sütése: .....
- c) mosogatás zsíroldó ^{sierrel} sával: .....
- d) a must erjedése borrá: .....

Irinyi János
Középiskolai Kémiaverseny
Győr, 1993. május 1.

Számítási feladatok

1. 20 cm^3 1,00 mólos BaCl_2 -oldathoz ($\rho=1,20 \text{ g/cm}^3$) $40,00 \text{ cm}^3$ 1,00 mólos ($\rho= 1,06 \text{ g/cm}^3$) H_2SO_4 -oldatot adunk. A báriumtartalom BaSO_4 -alakban mind kiválik az oldatból. Hány cm^3 1,00 mólos NaOH -oldattal közömbösíthető a megmaradt oldat 10,00 g-ja?
($M_{\text{Ba}}= 137,3$ $M_{\text{Cl}}= 35,5$, $M_{\text{S}}= 32,0$)
2. Egy alkán szénhidrogén két mólját 29 mól mennyiségű, oxigénben dúsított levegőben égetjük el. Az égéstermékben egyenlő a CO_2 , az O_2 és a N_2 -molekulák száma. Melyik alkánt égettük, s milyen térfogatszázalékos összetételű levegőben?
3. Egy 1000 cm^3 -es 20°C -os zárt edényben 10 cm^3 folyékony dietil-éter van. Hány mol és hány gramm étert tartalmaz összesen ez az edény, ha az éter sűrűsége ezen a hőfokon $0,74 \text{ g/cm}^3$, gőztenziója pedig 60 kPa ?
4. NaHCO_3 és $\text{Na}_2\text{CO}_3 \cdot 10\text{H}_2\text{O}$ elegyét hevítve víz és szén-dioxid távozik, és Na_2CO_3 marad vissza. Írja fel a lejátszódó folyamatok egyenletét! Mi a két só mólaránya az elegyben, s mekkora a százalékos tömegcsökkenés, ha a távozó gázelegyben tízszerannyi mol víz van, mint szén-dioxid?
($M_{\text{Na}}= 23,0$)
5. Antimon(III)-oxoklorid ($\text{Sb}_x\text{O}_y\text{Cl}_z$) $95,7 \text{ mg}$ -jának antimontartalma 20 cm^3 0,01 mólos KBrO_3 -oldattal oxidálható a
$$\text{Sb}^{3+} + \text{BrO}_3^- + \text{H}_2\text{O} = \text{SbO}_4^{3-} + \text{Br}^- + \text{H}^+$$
együtthatókkal kiegészítendő egyenlet szerint. Mi a vegyület sztöchiometriai képlete?
 $M_{\text{Sb}}: 121,75$ $M_{\text{Cl}}: 35,5$
6. 1 mol Na_2SO_4 -ból 1000 g vízzel készített oldatot elektrolizálunk. A művelet során H_2 és O_2 fejlődik az elektródokon, a só fele $\text{Na}_2\text{SO}_4 \cdot 10 \text{ H}_2\text{O}$ alakban kiválik, a visszamaradt telített oldatban pedig a $\text{H}_2\text{O}/\text{Na}_2\text{SO}_4$ mólarány 40. Mennyi elektromos töltés fogyott és hány dm^3 standard állapotú gáz fejlődött az elektródokon?
7. Hány tömegszázalékos az a $0,900 \text{ g/cm}^3$ sűrűségű 25°C -os NH_3 -oldat, amelyből $4,00 \text{ cm}^3$ -t vízzel 1000 cm^3 -re hígítva, 11,00-es pH-jú oldatot kapunk? $K=1,8 \cdot 10^{-5} \text{ mol/dm}^3$
8. 90 mol% kénsavat tartalmazó vizes oldatot zárt, 1 m^3 -es térben hevítünk. Az egyensúlyi gázelegyben 50 mol% vízgőz van, gázállapotú H_2SO_4 és SO_3 mellett. Mi az egyensúlyi gázelegy mólszázalékos összetétele? Hány g kénsavoldat volt az edényben?
A $\text{H}_2\text{SO}_4 \rightleftharpoons \text{H}_2\text{O} + \text{SO}_3$ folyamatra az adott hőfokon $K = 10^{-2} \text{ mol/dm}^3$